

هامون ایران

تارنمای جامعه مدنی جنوب ایران

منطقه آزاد بوشهر؛ ترمیم یا شکاف...؟! گزارشی از پیامدهای راه اندازی منطقه آزاد تجاری بوشهر

اسماعیل حسام مقدم، Saturday, January 20th, 2018

منطقه آزاد بوشهر؛ ترمیم یا شکاف...؟!

گزارش اختصاصی آوای هامون از پیامدهای راه اندازی منطقه آزاد تجاری بوشهر

ایرن واعظ زاده

گزارشگر ویژه آوای هامون و دانشجوی کارشناسی ارشد مطالعات فرهنگی

دیر زمانی است که در استان بوشهر مساله ی تصویب منطقه ی آزاد مطرح است و بحث بر سر چگونگی چالش ها و پیامدهای آن، منتقدین و موافقان زیادی را پای میز مذاکرات نشانده و موجب مباحثات و بازخوردهای گوناگونی از سوی این افراد گردیده است؛ ولیکن سال ها است که این طرح در استان بوشهر پا در هوا مانده و با وجود چندین بار راه یافتن به مجلس شورای اسلامی تا کنون به تصویب نرسیده و همچنان مسوولین و اهالی دغدغه مند استان را چشم انتظار گذاشته است.

مطابق مستندات موجود، منطقه آزاد بوشهر در منتهی الیه جنوب غربی کشور و در مجاورت خلیج فارس و کشور های کویت، امارات متحده عربی، بحرین و قطر ایجاد خواهد شد.

نوشته ی حاضر با هدف بررسی پیامدها و تبعات طرح مزبور، از ابعاد مختلف اجتماعی و اقتصادی و همچنین پرداختن به میزان نفع پذیری عامه ی ساکنان استان بوشهر- در صورت تصویب و اجرایی شدن آن- به رشته ی تحریر در آمده است.

برای روشن تر شدن موضوع ابتدا چند پرسش به شرح ذیل مطرح می گردد:

-اهداف و کارکردهای منطقه ی آزاد بوشهر تا چه میزان قادر است سطح کیفی و کمی زندگی ساکنین عادی استان را تغییر دهد و اصولاً سیر این دگرگونی به چه صورت (صعودی یا نزولی) خواهد بود؟

-جهت گیری کلی منطقه ی آزاد بوشهر و سیاست گذاران بیشتر باید متوجه چه بخش هایی (داخلی یا مرزهای فراملی) باشد؟

-نگاه مخالفان و موافقان نسبت به این طرح چگونه است؟

به گزارش ایرنا، حجت الاسلام عبدالحمید خدری؛ نماینده ی مردم بوشهر، گناوه و دیلم مرداد ماه سال جاری در مجلس شورای اسلامی و در خصوص طرح منطقه ی آزاد استان بوشهر گفت: « امروز دیدگاه بین المللی درباره ی منطقه آزاد فرق کرده و اینکه بعضی ها فکر می کنند با تشکیل منطقه ی آزاد آن منطقه دروازه ی واردات می شود که این درست نیست. با ایجاد منطقه ی آزاد، زیرساخت ها فراهم و بحث سرعت بخشی و روان سازی صنعت، معدن و تجارت فراهم می شود. یکی از زیرساخت های حمل و نقل که نقشی مهم در تبادل کالا دارد و زیرساخت لازم منطقه آزاد، راه آهن است به همین دلیل خوشبین هستم که با تصویب لایحه منطقه آزاد بحث توسعه و پیشرفت راه آهن بوشهر هم روان سازی و سرعت بیشتری یابد. »

لازم به ذکر است که برخی قوانین مناطق آزاد با قوانین جاری در مناطق سرزمینی متفاوت است که قانون گذار این تفاوت ها را جهت تسهیل شرایط و سرعت بخشی به روند برخی پروسه های اقتصادی ایجاد نموده

که از جمله می توان به تأسیس و انجام فعالیت پولی و بانکی، تأسیس و فعالیت بیمه های داخلی و خارجی، اشتغال و روابط کار، نحوه و میزان پرداخت مالیات، شیوه های مدیریت شهری، تردد اتباع بیگانه و مدیریت تعرفه انرژی و انشعابات آن اشاره نمود.

در شرایط کنونی که درآمدهای نفتی به میزان بسیار زیادی کاهش یافته، هر یک از موارد فوق از طریق ایجاد بسترهای لازم تاثیرات مستقیم و غیرمستقیمی در تسهیل و بهبود شرایط، کاهش نرخ بیکاری، ارتقاء شاخص های اقتصادی در منطقه، جذب توریسم و ... خواهد گذاشت.

از دیگر مزایا و فرصت های ایجاد منطقه ی آزاد می توان جذب سرمایه، ایجاد اشتغال پایدار، بهره مندی از معافیت های قانونی و کاهش هزینه های تولید کالا، افزایش صادرات و رونق تجاری و اقتصادی، جذب سرمایه گذاری خارجی، ورود فناوری و ارتقای مهارت در استان، بانک داری برون مرزی، گسترش دامنه و تنوع فعالیت های بیمه گری را نام برد.

راه اندازی منطقه ی آزاد بوشهر شرایط جدیدی برای استان رقم می زند که تعریف برخی افراد صاحب نظر از این شرایط جدید با یکدیگر هم سو نبوده و به گونه ای متضاد و با معیارهای متفاوت، پیامدها و کارکردهای این طرح را مورد بررسی قرار می دهند.

محسن عباسپور؛ منتقد اجتماعی و یکی از مخالفان تصویب این طرح می گوید: « با ایجاد منطقه ی آزاد در استان بوشهر، اصل سود رسانی این طرح به همه تغلق نمی گیرد و بیشتر متوجه قشر خاصی از جامعه می باشد؛ لذا شکاف طبقاتی در جامعه عمیق تر خواهد شد. به استناد پژوهش های پانل یا پژوهش های مقطعی می توان چنین گفت که شاید به لحاظ اقتصادی تغییراتی صورت گیرد اما از نظر اجتماعی در بلندمدت با آسیب های زیادی مواجه خواهیم شد. »

عباسپور می افزاید: « مناطق آزاد در دیگر شهرها نتوانسته اند به آن اهداف اولیه ی خود دست یابند؛ با توجه به این مساله، پرسش اصلی و مهمی که پیش روی برنامه ریزان و سیاست گذاران قرار می گیرد این است که «آیا قرار است شما نیز همان سیاست ها را دنبال نمایید؟» که ما در این مورد تقریباً هیچ کنشی که به سود مردم باشد را مشاهده نمی کنیم. »

« من صراحتاً هیچ افق روشن اجتماعی را در تصویب این طرح در بوشهر نمی بینم؛ مگر آنکه تغییراتی عمیق و اساسی و با پشتیبانی های حقوقی در سیاست گذاری های مناطق آزاد کشور صورت گیرد؛ تغییراتی که به نفع توده ی مردم باشد و نه به سود طبقه ی سرمایه دار و تجار. »

عباس جاودانی؛ کارشناس ارشد جغرافیا و برنامه ریزی با نگاهی متفاوت تر اظهار می دارد: « این طرح می تواند باعث اشتغال و گسترش تجارت شود. همچنین در بخش کشاورزی نیز می توانیم برنامه ریزی های سودمندی داشته باشیم. ما چه بخواهیم چه نخواهیم در چند سال آینده کشاورزی نخواهیم داشت. به طور کلی ما باید همیشه در کشور نگاه کارشناسی شده ای به مسایل داشته باشیم و بر مبنای استانداردهای جهانی پیش برویم. نکته ی دیگر اینکه می بایست تجارت جهانی را اصل فعالیت های خود قرار دهیم نه تجارت محلی. منطقه ی آزاد باید وجود داشته باشد و ما ناگزیریم خود را به سمت تجارت و روابط بازرگانی سوق دهیم. »

جاودانی مساله ی گسترش فاصله ی طبقاتی بین اقشار مختلف جامعه را صرفاً در اوایل اجرایی شدن این طرح می داند و معتقد است استان بوشهر در بلند مدت می تواند به مزایای این طرح دست یابد. همچنین اضافه می کند هر کس بسته به شرایط و تناسب درآمدها قادر است از مزایای این طرح بهره مند گردد.

« شهرهای بندری دارای نقش های تجاری هستند و وقتی برای شهری این ویژگی و کارکرد نقش های تجاری را تعریف می نمایم، باید در نظر داشته باشیم که وجود و حضور افراد تاجر و بازرگان یک الزام است که می تواند سبب هر چه بیشتر توسعه در شهر گردد؛ چرا که بیشترین نقش را افراد تاجر ایفا می نمایند. » وی ادامه می دهد: « مورد دیگری که می بایست توجه زیادی به آن شود، مکان یابی است که عامل اصلی در توسعه و پیشرفت برنامه ها و سیاست های اتخاذ شده می باشد. به باور من سمت تنگستان و اطراف دلوار می تواند بسیار مناسب باشد. »

بدون شک تحقق و اجرای طرح موردنظر می تواند انعکاس زیادی در سطح ملی و فراملی داشته باشد و همینطور بستر مناسبی جهت ایجاد شیوه هایی برای برون رفت جوامع از مشکلات را فراهم نماید اما این امر زمانی میسر می شود که علاوه بر وجود همدلی و اتفاق نظر بین افراد، پیشنهادات و راه کارهای کارشناسی شده ای جهت همبستگی و انسجام در سطح استان و همچنین اثبات به عمل گرا بودن و سودمند بودن طرح در کوتاه مدت صورت گیرد.

This entry was posted on Saturday, January 20th, 2018 at 12:45 am and is filed under [گفت و گو](#)

You can follow any responses to this entry through the [Comments \(RSS\)](#) feed. You can leave a response, or [trackback](#) from your own site.